

Podśluch po szwedzku

Przez długi okres czasu statystyki dotyczące stosowania podsłuchów w Szwecji utrzymywały się na stabilnym poziomie 300–400 przypadków rocznie. Od połowy pierwszej dekady obecnego wieku zauważalny jest dość gwałtowny wzrost tej liczby. W 2006 roku odnotowano już 900 przypadków, w 2008 roku – 990 przypadków, a w 2009 roku liczba ta wzrosła do 1659 przypadków. Dane o liczbie zastosowanych technik specjalnych są każdego roku przedstawiane rządowi szwedzkiemu i stanowią informację jawną. Informacje statystyczne nie obejmują podsłuchów stosowanych przez szwedzką Policję ds. Bezpieczeństwa (**Säkerhetspolisen**). Podstawę prawną do stosowania wszelkich form podsłuchu stanowi art. 27 Kodeksu postępowania karnego (**Rättegångsbalken**), który reguluje szeroko kwestie związane z zajmowaniem i zabezpieczaniem na potrzeby procesu karnego różnych przedmiotów. Podobnie jak w większości państw europejskich, w Szwecji nie ma podziału na podsłuch procesowy stosowany w oparciu o procedurę karną oraz podsłuch operacyjny stosowany na podstawie tzw. ustaw policyjnych. Zgodę na założenie podsłuchu może wydać tylko sąd na pisemny wniosek prokuratora. Zarządzenie podsłuchu następuje w formie decyzji. Wyjątkowo, gdy zachodzi przypadek niecierpiący zwłoki a sprawa dotyczy terroryzmu, decyzję o zastosowaniu podsłuchu może wydać prokurator. Podsłuch można stosować jedynie w sprawach o poważne przestępstwa (tzw. kwalifikowane), gdzie dany rodzaj czynu zabronionego zagrożony jest karą co najmniej dwóch lat pozbawienia wolności. Od 2004 roku istnieje możliwość stosowania podsłuchu wtedy, gdy przewidywana kara w konkretnym przypadku będzie wyższa niż dwa lata pozbawienia wolności (ograniczenie przedmiotowe). Podsłuch może być zastosowany do każdej osoby, co do której istnieje uzasadnione podejrzenie, że popełniła przestępstwo, za wyjątkiem osób poniżej 15 roku życia i rozmów prowadzonych pomiędzy podejrzanym i jego obrońcą (ograniczenie podmiotowe). Decyzja o zgodzie na podsłuch wydawana jest zawsze na czas określony, maksymalnie na jeden miesiąc. Po upływie tego okresu może być wydana kolejna decyzja. Brak jest ograniczeń co do kolejnych przedłużeń, co niewątpliwie ułatwia walkę ze zorganizowaną przestępczością i terroryzmem.

Przeciętny okres na jaki stosuje się podsłuch to 5 do 7 tygodni. Osoba, która była podsłuchiwana, jest informowana o tym fakcie tak szybko, jak to jest możliwe bez szkody dla śledztwa, najpóźniej po upływie miesiąca od zakończenia postępowania. Od tej zasady istnieją wyjątki dotyczące spraw prowadzonych przez wspomnianą Policję ds. Bezpieczeństwa, lub gdy część danych w postępowaniu przygotowawczym objęta była tajemnicą. W tych przypadkach prokurator co pewien czas dokonuje oceny, czy można już ujawnić informacje o podsłuchu. Co ciekawe, osoba, która była podsłuchiwana, nie może złożyć zażalenia na taką decyzję. Natomiast nad poszanowaniem jej praw czuwa „publiczny przedstawiciel”, który jest obecny na posiedzeniu, podczas którego rozpatrywany jest wniosek o uruchomienie podsłuchu. Przedstawiciel ten może złożyć zażalenie na decyzję o zastosowaniu podsłuchu. Podsłuch w Szwecji obejmuje wszelkie formy komunikacji – telefon, fax, Internet itp. Poszczególni operatorzy mają przygotować warunki techniczne dla realizacji decyzji sądu. Materiał uzyskany z podsłuchu stanowi pełnowartościowy dowód i może stanowić podstawę wyroku. Materiały zgromadzone w trakcie podsłuchu, które nie dostarczyły dowodów przeciwko określonej osobie, muszą być niezwłocznie zniszczone.

Piotr Kosmaty
Prokurator Prokuratury Apelacyjnej w Krakowie